

הליכות חיים

לימוד חודשי בנושא מידות על-פי
ספר 'מסילת ישרים' ומשמעותה של ההלכה
לאור דמותו של הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

לימוד חודשי לאור
דמותו של הרב מרדכי
אליהו זצוק"ל

הלימוד מוקדש לעילוי
נשמות הרוגי מלחמת
"חרבות ברזל"

"הליכות חיים"

תלמידים יקרים וחביבים, גם החודש נמשיך במסע "הליכות חיים" ונצעד בנושא מידות טובות וחיים של הלכה לאור דמותו המופלאה של הרב מרדכי אליהו, זכר צדיק וקדוש לברכה.

החודש, חודש אדר, נעסוק במידת החסידות מתוך הספר "מסילת ישרים" מאת הרמח"ל ובחלקו השני של הלימוד נעסוק במשמעות פסיקת ההלכה.

משמעותה של הלכה

מידה על פי מסילת ישרים

פסיקת
ההלכה

החסידות

החודש יש לנו שני חודשי אדר: אדר א' ואדר ב'. שנה כזו נקראת שנה מעוברת, שנה בה מוסיפים חודש נוסף כדי שחג הפסח יצא באביב. בחודש אדר החשפ"ד נציין את שבוע החמ"ד ואנו בטוחים שתעלו קומה השנה.

מאחלים לכם לימוד פורה, משמח ומעצים ביחד,
חבורת ילדי החמ"ד

"חסידות"

"אמא את לא מבינה איזה טיול היה לנו היום, הינו בכרמל טיפסנו על ההר וראינו כל הרבה דברים". אימא: "רגע רגע יוסף, דבר לאט. הרי בהתחלה לא רצית בכלל לצאת לטיול. ספר לי למה לא רציתם לצאת ואיך הכל התהפך".

יוסף: "אימא, את זוכרת את דוד שמגיע לכיתה על כיסא גלגלים? אז המורה הסבירה לנו שהשנה בטיול השנתי נמצא טיול שדוד יוכל להשתתף בו. ילדי הכיתה כעסו מאוד שבגללו יהיה טיול של ילדים קטנים. ולמה הוא בכיתה שלנו ועכשיו שאנחנו גדולים מגיע לנו טיול מאתגר.

המורה הסבירה לנו שהיום יש כל כך הרבה אפשרויות לטייל ושנראה שלא נפסיד דבר. ובבוקר של הטיול הגיע רכב מפואר מיוחד לנכים, וכל הכיתה רצתה להתנדב לעלות עליו עם דוד. המורה בחרה חמישה תלמידים וכשהגענו לכרמל לא הבנו איך נטפס ונטייל עם דוד? המדריכה הסבירה שבמסלול הזה אין הרבה עליות ולכן נוכל לעזור לדוד להתנייד. המורה הוציאה מהרכב כיסא גלגלים מיוחד לשטח וכל ילדי הכיתה התחלקו ביניהם להסיע את דוד".

אימא: "אני כל כך מתרגשת לשמוע את הסיפור. מה שעשיתם זו ממש מידת החסידות. בוא נלמד למה.

"בביאור מדת החסידות: אמרו חז"ל (ברכות י"ז):
"אשרי אדם שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו".

למדו גם אתם אתנו את
דברי הרמח"ל בספרו
"מסילת ישרים" על
מידת החסידות.

והעניין הוא, כי הנה המצוות המוטלות על כל ישראל כבר ידועות הן וחובתן ידועה עד היכן היא מגעת, אמנם מי שאוהב את הבורא יתברך שמו אהבה אמיתית, לא ישתדל ויכוון לפטור עצמו במה שכבר מפורסם מן החובה אשר על כל ישראל בכלל, אלא יקרה לו כמו שיקרה אל בן אוהב אביו, שאילו יגלה אביו את דעתו גילוי מעט שהוא חפץ בדבר מן הדברים, כבר ירבה הבן בדבר ההוא ובמעשה ההוא כל מה שיוכל, ואף על פי שלא אמרו אביו אלא פעם אחת ובחצי דבור, הנה די לאותו הבן להבין היכן דעתו של אביו נוטה, לעשות לו גם את אשר לא אמר לו בפרוש, כיון שיוכל לדון בעצמו שיהיה הדבר ההוא נחת רוח לפניו, ולא ימתין שיצווהו יותר בפרוש או שיאמר לו פעם אחרת (מסילת ישרים פרק י"ג)

חסידות

חודש אדר

נמצא כלל החסידות: הרחבת קיום כל המצוות בכל הצדדין והתנאים שראוי ושאפשר (מסילת ישרים, פרק י"ג).

מידת החסידות היא במעשה שבין אדם למקום, צריך להשתדל לקיים את כל המצוות וכל הדקדוקים. החסידים משתדלים להרבות מעבר לגוף המצווה.

מידת החסידות בין אדם לחברו שהאדם יהיה מטיב לבריות ולא עושה להם רע. בגוף, בממון ובנפש.

בגוף - שיהיה משתדל לעזור לכל אדם במה שיוכל ויקל משאם מעליהם, והוא מה ששנינו (אבות פ"ו):

"ונושא בעול עם חברו", ואם מגיע לחברו איזה נזק בגופו והוא יוכל למנוע אותו או להסירו - יטרח כדי לעשותו.

בנפש - שישתדל לעשות לחברו כל קורת רוח שיש בידו, בין בענייני הכבוד בין בכל שאר העניינים, כל מה שהוא יודע שאם יעשהו לחברו הוא מקבל נחת רוח ממנו, מצוות חסידות הוא לעשותו, כל שכן שלא יצערנו בשום מיני צער יהיה באיזה אופן שיהיה. וכלל כל זה הוא גמילות חסדים, אשר הפליגו חז"ל בשבחה ובחובותינו בה.

ובכלל זה רדיפת השלום, שהוא ההטבה הכללית בין כל אדם לחברו.

מה דעתכם?

כיצד הסיפור על יוסף וכיתתו מדגים את מידת החסידות?
סמנו בקטע ההסבר את המשפטים שמחזקים את דעתם.

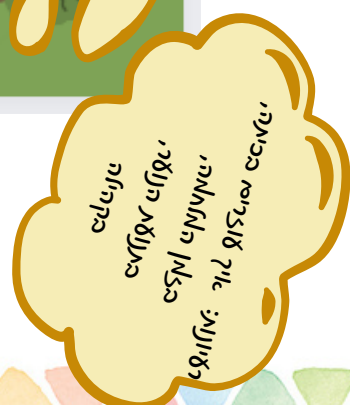
מה דעתכם?

חודש אדר

משחק: לפניכם לוח משחק, כשתגיעו לצבע האדום או הכחול נסו לחשוב כיצד מידת החסידות באה לידי ביטוי בנושא סיוע לחבר מבחינה חברתית וכלכלית.

חודש אדר

אבא ששמע את השיחה הוסיף שגם בין אדם למקום יש דברים שהם מידת החסידות. למשל לכבוד שבת אנחנו מתלבשים ובבגדים חגיגיים לפני היציאה לבית הכנסת. אין מצווה שאומרת שצריך להתלבש בצורה מכובדת לכבוד שבת, אבל אנחנו מתכוננים ומשקיעים לקראת המעמד של תפילה לפני ה' בשבת. "והנה אם כן לבשר ודם, קל וחומר למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שהעומד לפניו להתפלל ראוי הוא שילבש בגדי כבוד וישב לפניו כמו שיושב לפני מלך גדול".

התייחסות נוספת למידת החסידות היא לעשות את המצוות מתוך שמחה "והוא מה שדוד מזהיר ואומר (תהילים ק'): "עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה", ואומר (שם ס"ח): "וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלוהים וישישו בשמחה". ואמרו רבותינו ז"ל (שבת ל'): "אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצווה". ועל הפסוק שזכרנו למעלה, "עבדו את ה' בשמחה" אמרו במדרש (שוחר טוב): "אמר רבי איבו, כשתהיה עומד להתפלל, יהא לבך שמח עליך שאתה מתפלל לאלוהים, שאין כיוצא בו".

כתבו אתי מציאות שלישית אולי אולי לחיך לחמה. הסבירו
למה בחורגים דווקא אולי?

בואו נקרא יחד סיפור
על הרב מרדכי אליהו זצוק"ל
לאור מידת החסידות.

לובדים מיוחדותיו - הולכים בדרכיו- מידת החסידות

יישוב טוב

סיפר הרב שאול דימרי: כולם ידעו על אהבתו הגדולה של הרב זצ"ל לתורה ולמצוות ולכל דבר שבקדושה. ידענו כמה הייתה גדולה אהבתו לכל יהודי מישראל, ידענו כמה הוא העריך את חיילי צה"ל ואת המתישבים, אבל אינה דומה ראייה לשמיעה.

פעם נסעתי עם הרב בצפון הארץ, ובדרכנו עברנו בכמה כפרים ערביים כמו טורעאן וראיתי שבכל היישובים הללו אין יהודים מבניה של ארץ ישראל. לפתע ראינו יישוב בבנייה, ולפי הסדר וסגנון הבנייה היה ניכר שמדובר ביישוב יהודי חדש.

הרב ביקש לעצור את הרכב ושאל אותי מה היישוב הזה. אמרתי לו שממשלת ישראל החליטה בעבר לייד את הגליל ולהקים יישובים קטנים במקומות אסטרטגיים שנקראו "מצפים", בשנועדו לשמור על אדמות הגליל למען עם ישראל כדי שלא ישתלטו עליהם ערבים.

הצבעתי על הכלים הכבדים שפרצו שם את הדרך ועל הקרוואנים שמוצבים שם ואמרתי לו: "כאן מוקם מצפה הושעיה, כנראה על שם רבי הושעיה שישב ביישוב ציפורי שנמצא בסמוך לכאן".

לומדים מיוחדותיו - הולכים בדרכיו- מידת החסידות

הפנים של הרב אליהו הווארו מאוד, וניכר בו שהוא שמח שמחה גדולה. הרב יצא מהרכב, והתחיל לדבר על חשיבות הבניין והיישוב של ארץ ישראל. הוא הזכיר את נבואת ירמיהו "עוֹד אֶבְנֶה וְנִבְנֶית בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל" (ירמיהו ל"א). הזכיר את הנבואה בספר יחזקאל לפיה כל בית שנבנה בארץ ישראל הוא סימן לטהרתם של ישראל המתחזקת. "בְּיוֹם טְהָרִי אֶתְכֶם מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת הָעָרִים וְנִבְנוּ הַחֲרֵבוֹת" (יחזקאל ל"ו, לג).

הרב כל כך שמח עד שהוא ביקש את הגלימה שלו, לבש אותה והתחיל לשיר את המילים מתפילת ההלל "אנא ה' הושיעא נא", מן הסתם בגלל שם היישוב. האמת היא שקצת התביישתי בעצמי שאני לא שמח שמחה כל כך גדולה בכל פעם שאני עובר כאן ורואה את בניין הארץ. התרגלנו ואיננו שמים לב לגודל המעשה שנעשה על ידינו יום יום. טוב שנסעתי עם הרב אליהו שהראה לנו כי כל יישוב הוא גילוי שכינה ושמחה ענקית של ממש.

ננסה לקחת על עצמנו משהו מידת החסידות, בן אדם לחברו או בין אדם למקום. אני לוקח על עצמי להקפיד על:

פסיקת ההלכה

יוסף סיפר למורה מה למד עם הוריו והתרגש לשתף שלמד דרך שיתופו של דוד בטיול השנתי מידה נוספת: מידת החסידות. המורה שיתפה את תלמידי הכיתה בדבריו של יוסף ולאחר שלמדו יחד את מידת החסידות שאלה אותם איך בכלל יודעים מה ההלכה? מי מחליט מה צריך לעשות? יש כל כך הרבה הלכות ואנשים ששואלים את הרבנים שלהם שאלות, אז מי קובע מה ההלכה?

המורה הסבירה שיש דיון ואחריו מחליטים מה יהיה פסק ההלכה. את הדיונים הראשונים נראה במשנה, למשל במחלוקות שבין שמאי להלל, שהיו חכמים גדולים והביאו טענות חכמות מאוד כאשר באו לדון בהלכה מסוימת. רוב ההלכות הן כבית הלל אבל חלקן כבית שמאי.

מאוחר יותר ישנם דיונים בתלמוד והרבה שנים אחר כך, נכתב השולחן ערוך וחכמים נוספים כמו הרי"ף והרמב"ם המשיכו לפסוק הלכה בספריהם בהתאם לתקופה בה חיו.

אז וגם היום היו וישנם רבנים וחכמים שהם פוסקי הלכה וביניהם היה הרב מרדכי אליהו. נסו להתאים בין הרב לספר ההלכה אשר הוציא (העזרו בשמות הספרים המרמזים על הכותב).

הרמב"ם

רבי יוסף קארו

הרב מרדכי אליהו

הרב עובדיה יוסף

הרב אליעזר מלמד

שולחן ערוך

פניני האכה

שו"ת (שאלות ותשובות) חזון עובדיה

משנה גורח - היז החזקה

מאמר מרדכי - האכא לכת

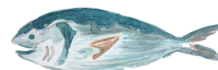
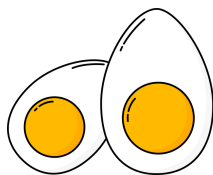
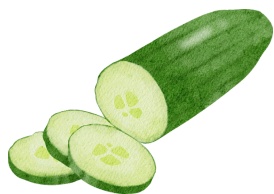
פסיקת ההלכה

פסיקת ההלכה של הרב אליהו כשהרב עוד היה בחור ולמד בישיבת 'פורת יוסף', הכירו כולם בבקיאותו הגדולה בהלכות ובכוחו לפסוק בצורה ברורה וחדה.

כאשר היתה מתעוררת שאלה הלכתית בישיבה, היו הבחורים מבקשים לדעת מה הכריע חכם מרדכי בנידון. אמנם הכתובת הרשמית בישיבה לענייני הלכה היה הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל, שהיה מבוגר מן הרב בחמש שנים, אבל הבחורים נהגו לשאול גם את הרב. מפעם לפעם היתה מחלוקת הלכתית ביניהם, אך זו כמובן לא הפריעה כלל לנועם קרבתם זה לזה. בן דודו של הרב, הגאון רבי דוד צדקה שליט"א, הרב הראשי של העיר פרדס חנה, מספר: "במשך הזמן החלו לכתוב ולהדפיס בחוברות את פסקי ההלכות, וכמובן היו מציינים את כל הדברים בהם נחלקו חכם בן ציון וחכם מרדכי".

ביום בו נבחר הרב למשרת הרב הראשי לישראל, הוא אסף לביתו כמה תלמידים ומקורבים ואמר להם: "צריכים לבצע מהפכה באגף הכשרות, להפוך אותה מ'בדיעבד' ל'לכתחילה'". במשפט זה, תמצת הרב את השקפת עולמו בכל הקשור לפסיקת הלכה.

הקיצו בעיצו למה צריך
פסיקה האכילת בכללות

חודש אדר

לימוד ההלכות של:

צב. חודש אדר 293-299

הלכה שלמדתי	עם מי למדתי?		האם זכיתי לקיים?
מרבית בשמחה			
מצות מחצית השקל			
פרשת שקלים			
זכר למחצית השקל			
שיעור מחצית השקל			
החיובית במצות מחצית השקל			
פרשת זכור			
תענית אסתר			
שנה מעוברת			
קריאה ביום			

"תנא דבי אליהו:
כל השנה הלכות בכל יום -
מבטח לו שהוא בן העולם הבא"
(בבלי, מסכת נידה)

חודש אדר

לימוד ההלכות של:

צג קריאת מגילה 293-299

הלכה שלמדתי	עם מי למדתי?	האם זכיתי לקיים?	
קריאה ביום ובלילה			
קריאה ברוב עם			
כתיבת המגילה			
ברכות המגילה			
אופן הקריאה			
שמיעה מאדם אחר וקריאה מהכתב			
אמירת עשרת בני המן			
קריאת פסוקים בקול רם			
הנשים היו באותו הנס			
חינוך קטנים			

"תנא דבי אליהו:

כל השונה הלכות בכל יום -

מבטח לו שהוא בן העולם הבא"

(בבלי, מסכת נידה)